

Testiranje brez etiketiranja, stigme in strahu

Okužbe s hivom Cepiva še ni, preventive je premalo, testiranje prav tako – Projekt Odziv na hiv

Pomembno je dvoje: vedeti, koliko je v nekem geografskem prostoru, na primer v Sloveniji, okuženih s hivom in koliko je takih, pri katerih je ta virus v krvi po zaslugi učinkovitega zdravljenja nezaznaven, poudarja Janez Tomažič, eden ključnih strokovnjakov pri preventivi in kliničnem zdravljenju okužb s hivom oziroma aidsa pri nas.

DIANA ZAJEC

V Sloveniji je po zadnjih ocenah od 150 do 200 ljudi, za katere še ni znano, da so okuženi s hivom – in ta skupina je, tako prof. dr. Janez Tomažič, vsekakor prevelika. Ker so ti posamezniki »gonilni del« epidemije okužb s humanim virusom imunske pomanjkljivosti, zaradi tveganega vedenja in nezavedanja, da tako okužbo širijo, je treba čim bolj povečati ozaveščenost o pomenu testiranja, s katerim je danes poleg hiva mogoče odkriti tudi druge spolno prenosljive okužbe, sifilis, hepatitis B in gonorejo.

Testiranje je pri nas lahko dostopno – na infekcijski kliniki vsak ponedeljek od 12. do 14. ure, testiranje je anonimno, napotnica ni potrebna. Da bi omogočili širšo dostopnost, so na kliniki k testiranju pritegnili tudi družinske zdravnike, saj ti najbolje poznajo svoje bolnike in njihovo morebitno tvegano vedenje, zato jim v primeru epidemioloških okoliščin ali sumljivih boleznih lahko ponudijo testiranje na hiv, ki se zdaj plača iz sredstev zdravstvenega zavarovanja. Težava pa je, ker napotnico za testiranje lahko napiše le splošni oziroma družinski zdravnik, kajti to nemalokrat poraja zadržke pri odločanju za tovrstno preverbo – iz bojazni pred stigmatizacijo pa tudi zaradi strahu pred soočenjem s pozitivnim rezultatom testa.

V zavedanju, da je treba izboljšati ukrepanje pri celoviti zaščiti, predvsem pri najbolj ogroženih, moških, ki imajo spolne odnose z moškimi (ti so lahko geji, homoseksualci, biseksualci ali pa heteroseksualci, ki prakticirajo tudi spolne odnose z moškimi), so se pri nas zganile tudi nevladne organizacije. Sekcija Magnus, ki deluje v sklopu društva

Škuc, bo letos praznovala že 30-letnico organiziranega ozaveščanja o varnem vedenju oziroma učinkovitem preprečevanju okužb ter hkratnega zmanjševanja stigme in diskriminacije okuženih s hivom.

Nadaljevanje doslej dosežene, ki se na ravni medicinske oziroma mikrobiološke stroke kaže v laboratorijskem delu z uporabo najsodobnejše diagnostike in v res dobrih kliničnih dosežkih, podprtih z najsodobnejšimi metodami zdravljenja in zdravlili, pa te dni dobiva celovito nadgradnjo. V podobi projekta *Odziv na hiv*, partnerstva za razvoj preventive in testiranja na hiv v skupnosti med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi;

projekt je decembra dobil podporo norveškega finančnega mehanizma v znesku 409.000 evrov. Slovenske nevladne organizacije (nosilec projekta je Legebitra) in sodelujoče medicinske institucije k tej kvoti prispevajo deset odstotkov lastnih sredstev.

Projekt naj bi pripomogel k celovito zastavljenemu preventivnemu in individualnemu psihosocialnemu svetovanju na terenu in posledično k pogostejšemu odločanju za testiranje, ki so ga nevladniki pilotno že ponesli tudi onkraj zdravstvenih zidov. Lani so tako opravili 500 testiranj in pri šestih odkrili okužbo s hivom, nekaj okuženih pa so odkrili tudi že letos. »Vmes je naporna

pot, kajti ni dovolj, da okužene, ki za okužbo ne vedo, odkrijemo, treba jih je tudi pripeljati v zdravstveni sistem in jih tam 'zadržati' oziroma jih učinkovito zdraviti,« poudarja dr. Tomažič. Da to slovenska medicina obvlada v bitji, je že pred leti dokazala z navodili drugim zdravnikom, pri katerih kliničnih slikah in boleznih je treba pomisliti na možnost okužbe z virusom hiv (pasovec, nekatere kožne bolezni, bele obloge na jeziku ...), pri čemer je prehitela druge evropske države.

Omenjeni projekt se bo sicer iztekel aprila 2016, a njegovi nosilci računajo predvsem na dolgoročne učinke – v naslednjih letih zmanjšanje števila na novo okuženih pod 30 na letni ravni, zmanjšanje števila oseb, ki za okužbo ne vedo, manj stigmatizacije okuženih in oblikovanje paketa za testiranje, s katerim je poleg hiva mogoče odkriti še druge spolno prenosljive okužbe. Testirati se je že zdaj mogoče vsak ponedeljek, v prostorih DIC Legebitra v Ljubljani, sčasoma pa bodo v sklopu tega projekta testiranja izvajali še drugod po Sloveniji in zainteresirane o tem tudi sproti obveščali.

CEPIVO IN PREVENTIVNE TABLETKE

Razvoj cepiva, s katerim bi si človek lahko zagotovil zaščito pred okužbo s hivom, še ni dovolj daleč, do uvedbe v prakso bo preteklo še najmanj pet do deset let. Drugače pa je s tako imenovanimi preventivnimi tabletkami; njihovo uporabo sta Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) in Ameriški urad za prehrano in zdravila (FDA) priporočila že lani. V ZDA so ta zdravila, ki jih še vedno spremljajo številni pomisleki, že na voljo, na stari celini še ne.